

Kabinet Zaštitnika 020/241-642
Savjetnici 020/225-395
Centrala 020/225-395
Fax: 020/241-642
E-mail: ombudsman@t-com.me
www.ombudsman.co.me

Broj: 01 – 617/16 - 4
Podgorica, 01.06. 2017. godine
TR/TR

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, u skladu sa odredbom člana 41 stav 1 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Službeni list CG", br.42/2011 i 32/2014) i člana 41 Pravila o radu Zaštitnika/ce ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Službeni list CG", br.53/14.), nakon završenog ispitnog postupka daje

MIŠLJENJE

I Uvod

Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, podnio je pritužbu g-din X.X. u ime dvadeset tri porodice bratstva X. iz SAD, Crne Gore, Srbije, Hrvatske i Slovenije, na rad Osnovnog suda u Kotoru.

U pritužbi između ostalog navodi: da je pred Osnovnim sudom u Kotoru, podnijeta tužba dana 27.07.2006. godine i da još uvijek traje parnični postupak za dokazivanje vlasništva nad zemljom u Budvi, koje im pripada duže od 100 godina (Posl.br.P.384/6); da je Opština Budva još 2002. godine bez i jednog dokumenta, čak i bez rješenja prevela zemlju X u opštinsku, a potom prodala stranom pravnom licu; da se tim povodom paralelno sa navedenom parničnim postupkom vodi i postupak za utvrđivanje ništavosti ugovora o prodaji nepokretnosti koji je opština Budva zaključila sa stranim pravnom licem "Danebrook Limited" sa Kipra 25. jula 2006. Godine; da je porodica X.X. povodom ovog slučaja pokrenula postupak pred Osnovnim sudom u Kotoru i da postupci pred Osnovnim sudom u Kotoru traju po deset godina i da su očekivali, vodeći se principima pravne sigurnosti koje bi država Crna Gora trebalo da im obezbijedi, da kao građani koji imaju crnogorske korijene i imaju svoju imovinu, mogu ostvarivati svoja prava u Crnoj Gori.

II Postupanje Zaštitnika

Radi sprovođenja postupka po ovoj pritužbi Zaštitnik je zatražio i dobio izjašnjenje, a kasnije i dopunu izjašnjenja od Osnovnog suda u Kotoru.

U izjašnjenjima Osnovnog suda u Kotoru se navodi: da su parnični postupak **P.br.366/14/06 (stari br. P.br. 384/6)** dana 28.07.2006. godine, pokrenuli tužioc X.X. i X.X. iz Budve i X.X. iz Podgorice, kao pravni sljedbenici porodice X., protiv tuženih Opštine Budva, „Danebrook Limited“ sa Kipra i države

Crne Gore, radi utvrđivanja prava svojine na nepokretnostima i brisanja upisa; da je punomoćnik tužilaca bio advokat X.X., a postupajući sudija je bio tadašnji, a sada bivši sudija X.X; da je uvidom u spise predmeta utvrđeno da je tokom postupka osnovni sud preduzeo brojne procesne radnje radi pravilnog utvrđivanja činjeničnog stanja; da je tokom postupka zatraženo izuzeće sudije X.X, da je isto usvojeno kako bi se otklonila svaka eventualna sumnja u nepristrasnost sudije i da je nakon toga predmetom zadužena sudija X.X , koja je ročište za glavnu raspravu zakazala za dan 19.05.2008. godine; da je na ročištu od 10.07.2008. godine utvrđen prekid postupka uslijed smrti tužilje X.X. i odlučeno je da će se postupak nastaviti na zahtjev zainteresovane stranke, kad nasljednik ili staralac zaostavštine preuzme postupak; da je dana 09.10.2008. godine dostavljen predlog za nastavak postupka, a dana 27.06.2006. godine sudu je dostavljen podnesak sa opbavještenjem o novim tužiocima i sudija X.X. je odlučila rješenjem od 03.07.2009. godine da se parnični postupak u ovoj pravnoj stvari nastavi, a istovremeno je i dozvoljno subjektivno preinačenje tužbe prihvatanjem novih tužilaca; da je nakon donošenja rješenja o nastavku postupka predmet dobio novi broj P.1244/09/06; nakon određenih procesnih radnji postupajuća sudija je zakazala ročište za glavnu raspravu za dan 09.03.2010. godine; da su tužioci u ovom postupku podnijeli kontrolni zahtjev 05.03.2010. godine koji je usvojen i kojim je naloženo prioritarno rješavanje ovog predmeta i hitno odlučivanje po predlogu tužilaca za određivanje privremene mjere; da je dana 15.03.2010 god. sudija je donijela rješenje kojim se odbija kao neosnovan zahtjev tužilaca za određivanje privremene mjere; protiv ovog rješenja tužioci su uložili žalbu po kojojje Viši sud odlučio rješenjem Gž.br.2056/10-06 kojim je ukinuto navedeno rješenje i predmet vraćen na ponovni postupak; spisi predmeta iz Višeg suda vraćeni su Osnovnom sudu u Kotor 11.05.2010. godine; da je u ponovnom postupku u ovom predmetu postupajući sudija bio je XX, koji je sa predmetom bio zadužen nakon što je sudiji X.X. prestala sudijska funkcija na dan 28.05.2010. godine; da je sudija X.X. je zakazao ročište za glavnu raspravu za 11.02.2011. godine; da je nakon određenih procesnih radnji na predlog tužilaca odlučeno da sud izađe na lice mjesta u Blizikuće radi obavljanja uviđaja i vještačenja po vještaku geodetske struke X.X.; da je na ročištu održanom 30.03.2011. godine obavljen uviđaj i vještaku geodetske struke naloženo da izvrši vještačenje u roku od 15 dana; da je sudu dostavljen malaz i mišljenje vještaka od 27.05.2011. godine; da je na ročištu održanom 21.07.2011. godine donešeno rješenje kojim se utvrđuje da će tužba u odnosu na tužioce X.X. X.X. i X.X. biti povučena, a da se prihvata predlog punomoćnika tužilaca za stupanje u parnicu X.X.; da su zatim izvođeni dokazi i novo ročište zakazano za 03.10.2011. godine; da je u međuvremenu sud preduzeo niz procesnih radnji i najzad na ročištu od 02.10.2014. godine sudija X.X. je na predlog punomoćnika tužilaca donio rješenje o prekidu postupka zbog smrti jednog od tužilaca pok. X.X., na koje nijedna stranka nije ulagala žalbu, pa je postalo pravosnažno, a od dana donošenja rješenja o prekidu postupka, pa do danas ni jedna stranka nije podnosila predlog za nastavak postupka.

Osnovni sud u Kotoru izjasnio se i o postupanju u predmetu **P.br.69/15/11** u kojoj se kao tužioci javljaju članovi porodice X. i naveo: da je tužba podnijeta dana 30.09.2011. godine i zavedena poslovnim brojem P. 1087/11/11 i da je predmet dodijeljen u rad sudiji X.X. ; da su parnični postupak pokrenuli tužioci X.X i X.X. iz Budve i X.X. iz Podgorice, kao pravni sljedbenici porodice X., protiv tuženih Opštine Budva, „Danebrook Limited“ sa Kipra i države Crne Gore, radi utvrđivanja prava svojine; da je imenovani sudija dana 13.10.2011. godine uz dopis uputio tužbu tuženima na odgovor; da je nakon što su tuženi dostavili odgovor na tužbu i nakon što je punomoćnik tužilaca dana 26.03.2012. godine precizirao tužbeni zahtjev, postupajući sudija zakazao pripremno ročište za dan 15.05.2012. godine; da su zatim uslijedila ročišta 17.09.2012, 27.11.2012, 20.12.2012, 26.02.2013, 19.04.2013, 27.06.2013, 21.10.2013, 16.01.2014, 03.06.2014, 13.01.2015, 24.03.2015, 07.05.2015, 16.06.2015, 15.09.2015, 03.11.2015, 22.12.2015, 26.02.2016, 21.04.2016, 10.06.2016., 22.09.2016, 15.11.2016. godine; da je na navedenim ročištima postupajući sudija preduzimao brojne procesne radnje radi pravilnog utvrđivanja

činjeničnog stanja; da je dana 16.01.2014. godine donijeto rješenje kojim je utvrđeno da se tužba u ovoj pravnoj stvari smatra povučenom; da je nakon toga prihvaćen predlog i dopušten povraćaj u pređašnje stanje; da je u postupku po žalbi o ovom rješenju odlučivao Viši sud koji je rješenjem GŽ.br.2484714 od 25.12.2014. godine odbio žalbu kao neosnovanu i potvrdio rješenje osnovnog suda o povraćaju u pređašnje stanje; da su spisi predmeta ponovo vraćeni u osnovni sud 13.01.2015. godine i da je od 23.06.2014. godine kada je dopušten povraćaju u pređašnje stanje do povratka spisa iz Višeg suda proteklo sedam mjeseci; da je prolongiranju postupka doprinjelo i to što je Uprava za nekretnine PJ Budva nakon više urgencija postupajućeg sudije dostavila neophodnu dokumentaciju koja se odnosi na nepokretnosti koje su predmet spora; da u ovom predmetu nije došlo do povrede prava na suđenje u razumnom roku, jer je sud činio sve što može da se radnje preduzimaju blagovremeno.

III Utvrđene činjenice

Na osnovu navoda iz pritužbe, pribavljenih izjašnjenja i dokumentacije, utvrđene su sledeće činjenice:

- da su dana 28.07.2006. godine pokrenuli parnični postupak **P.br.366/14/06 (stari br. P.br. 384/6)** tužioci X.X. i X.X. iz Budve i XX iz Podgorice, kao pravni sljedbenici porodice X, protiv tuženih Opštine Budva, „Danebrook Limited“ sa Kipra i države Crne Gore, radi utvrđivanja prava svojine na nepokretnostima i brisanja upisa, i da je punomoćnik tužilaca bio advokat X.X., a postupajući sudija je bio tadašnji, a sada bivši sudija X.X.;
- da je dana 27.09.2006. godine postupajući sudija naložio punomoćniku tužilaca da u roku od 3 dana dostavi punomoćja za zastupanje tužilaca, što je on učinio uz podnesak od 02.10.2006. godine;
- da je istim podneskom punomoćnik tužilaca tražio subjektivno prinačenje tužbe radi imenovanja novih tužilaca;
- da je dana 26.12.2007. godine Opština Budva dostavila odgovor na tužbu;
- da je rješenjem od dana 30.01.2008. godine sudija X.X. zakazao pripremno ročište za 19.02.2008. godine
- da su na ročištu održanom 19.02.2008. godine punomoćnici tuženih zatražili izuzeće postupajućeg sudije i da je donijeto rješenje da se zastaje sa postupkom do odluke predsjednika suda po zahtjevu za izuzeće;
- da je dana 21.02.2008. godine predsjednik suda donio rješenje P.br. 384/06 i III-Su.232/08 kojim je usvojen zahtjev za izuzeće postupajućeg sudije X.X.;
- da je nakon toga predmetom zadužena tadašnja, a sada bivša sudija X.X., koja je ročište za glavnju raspravu zakazala za dan 19.05.2008. godine;
- da je dana 19.05.2008. godine održano ročište u prisustvu punomoćnika stranaka i donijeto je rješenje kojim je dozvoljeno preinačenje tužbe u subjektivnom smislu, stupanjem u parnicu novih tužilaca i određen je nastavak ročišta za dan 10.07.2008. godine;
- da je na ročištu od 10.07.2008. godine utvrđen prekid postupka uslijed smrti tužilje X.X. i odlučeno je da će se postupak nastaviti na zahtjev zainteresovane stranke, kad nasljednik ili staralac zaostavštine preuzme postupak;
- da je dana 09.10.2008. godine dostavljen predlog za nastavak postupka, koji je podnio advokat X.X.;

- da je dana 27.06.2009. godine sudu dostavljen podnesak punomoćnika tužilaca advokata X.X. sa obavještenjem o novim tužiocima;
- da je dana 03.07.2009. godine postupajuća sudija donijela rješenje kojim je odlučila o predlozima za nove tužioce i odredila da se postupak nastavi;
- da je nakon donošenja rješenja o nastavku postupka predmet dobio novi poslovni broj P.1244/09/06;
- da su protiv navedenog rješenja tužioci izjavili žalbu u pogledu odluke o nastavku postupka, po kojoj je Viši sud u Podgorici odlučio rješenjem Gž.br.2847/09 od 24.11.2009. godine, i odbacio žalbu kao nedozvoljenu;
- da su dana 04.12.2009. godine spisi predmeta iz Višeg suda vraćeni Osnovnom sudu u Kotoru;
- da je postupajuća sudija je zakazala ročište za glavnu raspravu za dan 09.03.2010. godine;
- da je dana 08.03. 2010. godine Sudu dostavljen podnesak tužilaca u kojem su postavili alternativni tužbeni zahtjev;
- da su tužioci u ovom postupku podnijeli kontrolni zahtjev 05.03.2010. godine koji je usvojen od strane predsjednika suda P.1244/09/06 od 11.03.2010. godine i kojim je naloženo prioritarno rješavanje ovog predmeta i hitno odlučivanje po predlogu tužilaca za određivanje privremene mjere;
- da je dana 15.03.2010. godine postupajuća sudija donijela rješenje kojim se odbija zahtjev tužilaca za određivanje privremene mjere kao neosnovan;
- da su protiv ovog rješenja tužioci uložili žalbu po kojoj je Viši sud odlučio rješenjem Gž.br.2056/10-06 od dana 30.04.2010. godine i ukinuo navedeno rješenje, a predmet je vraćen na ponovni postupak;
- da su dana 11.05.2010. godine spisi predmeta iz Višeg suda vraćeni su Osnovnom sudu u Kotoru;
- da je u ponovnom postupku u ovim predmetom bio zadužen sudija X.X., nakon što je sudiji X.X. prestala sudijska funkcija na dan 28.05.2010. godine;
- da je sudija X.X. zakazao ročište za glavnu raspravu za 11.02.2011. godine;
- da je na predlog tužilaca odlučeno da Sud izađe na lice mjesta u Blizikuće radi obavljanja uviđaja i vještačenja po vještaku geodetske struke X.X. iz Cetinja;
- da je na ročištu održanom 30.03.2011. godine obavljen uviđaj i vještaku geodetske struke naloženo da izvrši vještačenje i skicu lica mjesta, u roku od 15 dana;
- da je sudu dostavljen malaz i mišljenje vještaka od 27.05.2011. godine i da je ročište za glavnu raspravu određeno za dan 02.06.2011. godine;
- da ročište za glavnu raspravu određeno za dan 02.06.2011. godine nije održano zbog neuredne dostave poziva tuženima;
- da je sledeće ročište održano 21.07.2011. godine na kom je donešeno rješenje kojim se utvrđuje da će tužba u odnosu na tužioce X.X. X.X i X.X biti povučena, a da se prihvata predlog punomoćnika tužilaca za stupanje u parnicu X.X.;
- da je novo ročište održano dana 03.10.2011. godine u prisustvu punomoćnika stranaka i da je nakon njihovog izlaganja donijeto proceno rješenje kojim je prihvaćen predlog punomoćnika tužilaca za proširenje tužbenog zahtjeva u odnosu na tuženu Crnu Goru, a drugim procesnim rješenjem odbijen je prelog X.X. i X.X. od 13.12.2010. godine za mješanje u ovoj pravnoj stvari na strani tužilaca;

- da je na ročištu održanom 03.10.2011. godine Sud rješenjem stavio van snage zapisnik od 21.07.2011. godine kojim je utvrđeno da je tužba povučena u odnosu na tužioce X.X X.X i X.X.;
- da je Sud rješenjem odbio predlog punomoćnika tužilaca za povlačenje tužbe u odnosu na X.X. iz Podgorice i X.X. iz Budve, nakon čega je rasprava zakazana za 31.10.2011. godine;
- da su protiv navedenih rješenja uložene žalbe i da je postupajući sudija uputio spise predmeta Višem sudu u Podgorici radi odlučivanja;
- da je Viši sud u Podgorici dana 08.06.2012. godine odlučio o žalbama donoseći dva rješenja Gž. br.5839/11, jedno kojim je ukinuo rješenje kojim je osnovni sud stavio van snage zapisnik od 21.07.2011. godine i drugo, kojim je odbijena žalba umješaka X.X. i X.X. kao neosnovana;
- da su dana 20.06.2012. godine (nakon sedam mjeseci) spisi predmeta iz Višeg suda vraćeni Osnovnom sudu u Kotoru;
- da je postupajući sudija na ročištu održanom dana 12.09.2012. godine donio rješenje o prekidu postupka zbog smrti tužioca X.X., koji je preminuo dana 27.07.2012. godine i da je istim rješenjem odlučeno da će se postupak nastaviti kada nasljednik ili staralac zaostavštine preuzme postupak, ili kada ih sud na predlog protivne strane pozove da to učine;
- da je dana 08.07.2013. godine sudija X.X. na predlog punomoćnika tužilaca donio rješenje kojim je dozvoljen nastavak postupka u ovoj pravnoj stvari;
- da su protiv ovog rješenja tuženi uložili žalbe, po kojima je Viši sud u Podgorici odlučio rješenjem Gž.br.4449/13 od 01.04.2014. godine na način da su žalbe odbijene kao neosnovane;
- da je nakon ovoga predmet dobio novi poslovni broj P.br. 366/14/06;
- da su spisi predmeta za navedenim drugostepenim rješenjem iz Višeg suda vraćeni osnovnom sudu dana 04.04.2014. godine;
- da je dana 30.05.2014. godine održano ročište za glavnu raspravu u prisustvu punomoćnika tužilaca i tuženih na kom je odlučeno da se vještsku geodetske struke dostave podnesci stanaka sa prigovorima dati na nalaz i mišljenje, radi izjašnjenja;
- da su naredna ročišta održana 30.06.2014. godine i 25.07.2014. godine;
- da je na ročištu održanom 02.10.2014. godine sudija X.X. , na predlog punomoćnika tužilaca, donio rješenje o prekidu postupka zbog smrti jednog od tužilaca pok.X.X., koji je preminuo dana 17.08.2014. godine, koje je postalo pravosnažno;
- da od dana donošenja rješenja o prekidu postupka, pa do danas ni jedna stranka nije podnosila predlog za nastavak postupka u ovom predmetu.

Kada je u pitanju postupanje Osnovnog suda u Kotoru u predmetu **P.br.69/15/11**, na osnovu pritužbe i pribavljenih izjašnjenja, utvrđene su sledeće činjenice:

- da je parnični postupak pokrenut tužbom koja je podnijeta dana 30.09.2011. godine i zavedena pod poslovnim brojem P.br. 1087/11/11 i da je predmet dodijeljen u rad sudiji X.X.;
- da su parnični postupak pokrenuli tužioci X.X. i X.X. iz Budve i X.X. iz Podgorice, kao pravni sljedbenici porodice X, protiv tuženih Opštine Budva, „Danebrook Limited“ sa Kipra i države Crne Gore, radi utvrđivanja prava svojine;

- da je postupajući sudija dana 13.10.2011. godine uz dopis uputio tužbu tuženima na odgovor;
- da je nakon što su tuženi dostavili odgovor na tužbu i nakon što je punomoćnik tužilaca dana 26.03.2012. godine precizirao tužbeni zahtjev, postupajući sudija zakazao pripremno ročište za dan 15.05.2012. godine;
- da su zatim uslijedila ročišta 17.09.2012, 27.11.2012, 20.12.2012, 26.02.2013, 19.04.2013, 27.06.2013, 21.10.2013, 16.01.2014, 03.06.2014, 13.01.2015, 24.03.2015, 07.05.2015, 16.06.2015, 15.09.2015, 03.11.2015, 22.12.2015, 26.02.2016, 21.04.2016, 10.06.2016., 22.09.2016, 15.11.2016. godine;
- da je na ročištu održanom dana 16.01.2014. godine donijeto rješenje kojim je utvrđeno da se tužba u ovoj pravnoj stvari smatra povučenom;
- da je nakon toga dana 23.06.2014. godine postupajući sudija donio rješenje kojim se ukida rješenje o povlačenju tužbe P.br.1087/11 i prihvata predlog za povraćaj u pređašnje stanje;
- da je protiv navedenog rješenja punomoćnik protivtužene advokat XX uložio žalbu, po kojoj je Viši sud odlučio rješenjem Gž.br. 2484/14 od 25.12.2014. godine na način da je žalba odbijena kao neosnovana;
- da su dana 13.01.2015. godine spisi predmeta sa navedenim rješenjem iz Višeg suda vraćeni Osnovnom sudu u Kotoru i da je od 23.06.2014. godine kada je doušten povraćaju u pređašnje stanje do povratka spisa iz Višeg suda proteklo sedam mjeseci;
- da je nakon što je postalo pravosnažno rješenje o povraćaju u pređašnje stanje, predmet dobio novi poslovni broj P.br.69/15/11;
- da je na ročištu održanom 15.11.2016. godine konstatovano da od strane Uprave za nekretnine PJ Budva, nakon više urgencija postupajućeg sudije, nije dostavljena neophodna dokumentacija koja se odnosi na nepokretnosti koje su predmet spora i da je punomoćnik tužilaca tražio od suda dodatni rok da bi precizirao tužbeni zahtjev;
- da je na ročištu održanom 26.01.2017. godine konstatovano da je dostavljena hronologija upisa za sporne nepokretnosti i da je naredno ročište zakazao za 16.03.2017. godine, kako bi punomoćnici stranaka izvršili uvid i koriranje dokumentacije dostavljene od Uprave za nekretnine PJ Budva;
- da je od 16.03.2017. godine u ovom predmetu postupa sudija XX, koja je predmetnom parnicom zadužena slučajnom dodjelom predmeta, shodno Izmjenama i dopunama rasporeda poslova za 2017. godinu;
- da je zbog promjene sudije glavna rasprava započeta iznova, što je konstatovano na zapisniku sa ročišta održanog 16.03.2017. godine i nakon što su se punomoćnici stranaka saglasili da se provedeni dokazi ne izvode ponovo, već samo pročitaju;
- na ročištu održanom 03.04.2017. godine konstatovano je da je Sudu dostavljeno uvjerenje da se katastarska parcelna broj 5 KO Reževići ne nalazi u obuhvatu DUP-a, pa su punomoćnici stranaka tražili odlaganje ročišta kako bi se izjasnili na navedeno uvjerenje;
- naredno ročište zakazano je za 20.06.2017. godine i zahtjeva se uvid u spise predmeta Osnovnog suda u Kotiru P.br.1244/09 i P.br.1101/01.

IV Relevantni propisi

- Domaće pravo

Ustav Crne Gore određuje:

“Svako ima pravo na pravično i javno suđenje u razumnom roku pred nezavisnim, nepristrasnim i zakonom ustanovljenim sudom.” (član 32)

Zakonom o sudovima (“Službeni list Crne Gore”, br. 011/15) propisano je:

“Sudsku vlast vrše sudovi osnovani ovim zakonom. Sud je dužan da zakonito, objektivno i blagovremeno odlučuje u pravnoj stvari za koju je nadležan”. (Član 2)

“Svako ima pravo na nepristrasno suđenje u razumnom roku i da u njegovoj pravnoj stvari, nezavisno od stranaka i svojstva pravne stvari, sudi sudija određen slučajnom dodjelom predmeta”. (Član 5)

Zakonom o parničnom postupku (“Službeni list CG”, br.73/10, 47/15 i 48/15) propisano je:

“Sud je dužan da nastoji da se postupak sprovede bez odugovlačenja, u razumnom roku, sa što manje troškova i da onemogućiti svaku zloupotrebu prava koja strankama pripadaju u postupku.” (Član 11 stav 1)

Zakonom o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda („Službeni list CG“, br. 42/11 i 32/14) utvrđeno je:

„Zaštitnik će postupati po pritužbama koje se odnose na rad sudova u slučaju odugovlačenja postupka, očigledne zloupotrebe procesnih ovlašćenja ili neizvršavanja sudskih odluka“. (član 17)

“Nakon završetka ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik daje mišljenje o tome da li je, na koji način i u kojoj mjeri došlo do povrede ljudskih prava i sloboda.

Kad Zaštitnik utvrdi da je došlo do povrede ljudskih prava i sloboda, mišljenje sadrži i preporuku o tome šta treba preduzeti da bi se povreda otklonila, kao i rok za njeno otklanjanje.”(Član 41)

- Međunarodno pravo

Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda utvrđuje:

„Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravično i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona.“ (Član 6 stav 1)

V Zaključna ocjena

Na osnovu sprovedenog ispitnog postupka, priloženih dokaza i utvrđenih činjenica proizilazi da je pritužba X.X., koju je podnio u ime dvadeset tri porodice bratstva X iz SAD, Crne Gore, Srbije, Hrvatske i Slovenije, osnovana i da je postupanjem Osnovnog suda u Kotoru povrijeđeno pravo na suđenje u razumnom roku.

Naime, pritužba se odnosila na dva parnična postupka pokrenuta pred Osnovnim sudom u Kotoru, u vezi sa utvrđivanjem prava svojine i brisanja upisa iz Katastra, u kojima se kao tužioci javljaju članovi porodice X..

Kada je u pitanju postupanje Osnovnog suda u Kotoru u ovim predmetima, Zaštitnik je utvrdio da je u predmetu P.br.69/15/11, parnični postupak pokrenut 30.09.2011. godine i da, ni nakon šest godina, nije donesena prvostepena odluka, niti je postupak pravosnažno okončan. A, u drugom predmetu poslovne oznake P.br.366/14/06 (stari br. P.br. 384/6) postupak je započet 27.09.2006. godine, a okončan nakon osam godina, 02.10.2014. godine donošenjem rješenja o prekidu postupka zbog smrti

jednog od tužilaca, a od dana donošenja rješenja o prekidu postupka, pa do danas ni jedna stranka nije podnosila predlog za nastavak postupka.

Nesporno je da su u pitanju kompleksni predmeti sa više stanaka u postupku, koji zahtijevaju izvođenje velikog broja dokaza i vještačenje, ali i pored toga, utvrđene činjenice ukazuju na dugo trajanje postupaka kod prvostepenog suda i na izostanak efikasnog suđenja u razumnom roku. Činjenica je da je tokom postupaka o procesnim rješenjima tog Suda, po žalbama odlučivao Viši sud i da su ti postupci trajali dugo (jednom sedam mjeseci), i da postupanje Suda često zavisi od postupanja drugih organa, ali su pojedine faze postupka pred prvostepenim sudom tajale su dugo, a Sud je dužan da vodi računa o ukupnom trajanju sudskog postupka i da preuzima sve radnje i mjere kako bi postupak bio okončan u razumnom roku. Ukupno trajanje postupaka u predmetima P.br.69/15/11 i P.br.366/14/06 smatra se kao predugo i kao takvo, ne ispunjava zahtev razumnog roka.

Postupanjem suda, u konkretnom slučaju, povrijeđeno je pravo učesnika u postupku na pravično suđenje u razumnom roku, zagarantovano članom 6 Evropske konvencije o ljudskim pravima i slobodama i članom 5 Zakona o sudovima. Takođe, je povrijeđena i odredba člana 11 Zakona o parničnom postupku, kojom je propisano da je sud dužan da nastoji da se postupak sprovede bez odugovlačenja, u razumnom roku, sa što manje troškova i da onemogući svaku zloupotrebu prava koja strankama pripadaju u postupku.

Kada je u pitanju praksa Evropskog suda za ljudska prava, podsjećamo da u građanskopravnim predmetima za suđenje u razumnom roku, vrijeme koje se uzima u obzir počinje da teče od trenutka pokretanja postupka (upravnog ili sudskog, u zavisnosti od vrste predmeta)¹, a prestaje da teče kada je postupak okončan na najvišoj sudskoj instanci, odnosno, kada je odluka postala pravosnažna i kada je presuda izvršena.² Evropski sud je istakao da naponi sudskih vlasti da ubrzaju postupak koliko je god moguće, imaju značajnu ulogu da se podnosiocima predstavke osiguraju garancije prava sadržanih u članu 6 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava. Stoga je, posebna odgovornost na domaćim sudovima da urade sve da se izbjegne nepotrebno kašnjenje u postupanju.³ Takođe, Evropski sud smatra se da je povrijeđeno pravo na suđenje u razumnom roku kada postupak traje duže od tri godine u jednoj instanci⁴, pet godina u dvije instance⁵ i šest godina na tri nivoa nadležnosti.⁶ Konkretno, dužina postupka pred prvostepenim sudom koja je prekoračila četiri godine, nije u skladu standardima postavljenim praksom Evropskog suda za ljudska prava⁷.

Polazeći od navedenog, kao i činjenice da je institucija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda u Crnoj Gori ustanovljena u cilju zaštite i unaprijeđenja ljudskih prava i sloboda zajamčenih Ustavom, zakonom, ratifikovanim međunarodnim ugovorima o ljudskim pravima i opšte prihvaćenim pravilima međunarodnog prava i u cilju jačanja vladavine prava, a pridržavajući se i načela pravde i pravičnosti, dajemo sljedeću

PREPORUKU

¹ *Scopelliti v. Italy*, 23. novembar 1993, st. 18 i *Deweer v. Belgium*, 27. februar 1980, st. 42.

² *Scopelliti v. Italy*, 23. novembar 1993, st. 18 i *B. v. Austria*, 28. mart 1990, st. 48.

³ *Vernillo v. France*, 20. februar 1991, st. 38

⁴ *Guincho v. Portugal*, 10. jul 1984, st. 29-41

⁵ *Donnadieu v. France*, 7. februar 2006, (br. 2) 19249/02, st. 46, 7

⁶ *Gossa v. Poland*, 9. januar 2007br.. 47986/99, st. 66-72,

⁷ *Lukenda protiv Slovenije*, 6. oktobar 2005.

Osnovnom sudu u Kotoru da:

- bez daljeg odlaganja, preduzme sve procesne radnje radi okončanja postupaka u parničnom predmetu P.br.69/15/11

Osnovni sud u Kotoru je dužan da u roku od 30 dana od dana prijema ovog mišljenja dostavi izvještaj Zaštitniku o preduzetim radnjama i mjerama na izvršenju preporuke.

ZAMJENICA ZAŠTITNIKA LJUDSKIH PRAVA
I SLOBODA CRNE GORE
Zdenka Perović

Dostavljeno:

- podnosiocu pritužbe
- Osnovnom sudu u Kotoru